

Interoperabilitási értékelés útmutató

1 Legfontosabb fogalmak

1. Közsférabeli szervezet

A DÁPtv. 8. § 33a. pontja szerinti közsférabeli szervezet

„közsférabeli szervezet: az (EU) 2024/903 európai parlamenti és tanácsi rendelet 2. cikk 6. pontja szerinti szervezet, a 9. § (2) bekezdése szerinti digitális szolgáltatás nyújtására köteles szerv és a 80. § (1) bekezdés a) –e), g) és h) pontja szerinti digitális szolgáltatás biztosítására kötelezett szervezet;”

2. Kötelező követelmények

- a) A kötelező erejű követelmények közé tartozhatnak valamely törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezésben, szerződésben, ajánlati felhívásban vagy más hivatalos dokumentumban foglalt jogi, szervezeti, szemantikai vagy technikai jellegű kötelezettségek, tilalmak, feltételek, kritériumok vagy korlátozások.
- b) A kötelező erejű követelmények hatással vannak a transzeurópai digitális közszolgáltatások és az azok nyújtásához használt hálózataik és információs rendszereik tervezésére, beszerzésére, fejlesztésére és végrehajtására, ezáltal befolyásolva az említett szolgáltatások bejövő vagy kimenő adatáramlását.

3. Határokon átnyúló interoperabilitás

A hálózati és információs rendszerek azon képessége, hogy a különböző tagállamok közsféra szervei, valamint az Unió intézményei, szervei és ügynökségei egymással interakcióba léphessenek adatok elektronikus kommunikáció útján történő megosztásával.

4. Interoperabilitási megoldás

A határokon átnyúló interoperabilitást lehetővé tevő jogi, szervezeti, szemantikai vagy technikai követelményekre – így például koncepcionális keretekre, iránymutatásokra, referenciaarchitektúrákra, műszaki előírásokra, szabványokra, szolgáltatásokra és alkalmazásokra, valamint dokumentált technikai komponensekre, így például forráskódra – vonatkozó tovább felhasználható eszköz;

5. Transzeurópai digitális közszolgáltatások

Olyan digitális szolgáltatások, amelyeket uniós vagy közsférabeli szervezetek nyújtanak egymásnak vagy természetes vagy jogi személyeknek az Unióban, és amelyek

– e szervezetek hálózati és információs rendszerei révén – interakciót igényelnek a tagállami határokon átnyúlóan, az uniós szervezetek között vagy az uniós és a közszférabeli szervezetek között.

6. Hálózati és információs rendszer

- a) elektronikus hírközlő hálózat: olyan átviteli rendszerek összessége – függetlenül attól, hogy állandó infrastruktúrán vagy központi adminisztratív kapacitáselosztáson alapul – és adott esetben kapcsoló vagy útválasztó eszközök, valamint egyéb erőforrások – ideértve a nem aktív hálózati elemeket is –, amelyek jelek továbbítását teszik lehetővé a vezetéken, rádióhullámon, optikai vagy egyéb elektromágneses úton, beleértve a műholdas hálózatokat, az állandóhelyű (vonal- és csomagkapcsolt, beleértve az Internetet) és mozgó hálózatokat, az elektromos vezetékrendszereket, annyiban, amennyiben azokat jelek továbbítására használják, a rádióműsor- és televízióműsor-terjesztő hálózatokat, valamint a kábeltelvízió- hálózatokat, a továbbított információ típusra való tekintet nélkül;
- b) minden olyan eszköz vagy egymással összekapcsolt vagy kapcsolatban álló eszközök csoportja, amelyek közül egy vagy több valamely program alapján digitális adatok automatikus kezelését végzi; vagy
- c) az a) és b) pontban szereplő elemek által működésük, használatuk, védelmük és karbantartásuk céljából tárolt, kezelt, visszakeresett vagy továbbított digitális adatok;

2 Az interoperabilitási értékelés főbb kérdései

2.1 Mi az Interoperabilitási értékelés célja?

Az interoperabilitás-értékelések hozzáadott értéke az interoperabilitási szempontok kellő időben történő figyelembevételében és a „beépített interoperabilitás” megközelítés fokozatos gyakorlati megvalósításában rejlik. Ezért az ilyen értékelések elvégzésének kötelezettségét a tájékozott döntéshozatal és a végrehajtás előrejelzésének eszközeként kell tekinteni.

Az interoperabilitási értékelések eszközök a határon átnyúló interoperabilitás megvalósításához a következő fontos területeken:

- a) az interoperabilitási szempontok értékelése
- b) akadályok feltárása
- c) a szakpolitikák és a közszolgáltatások tervezési folyamatának korai szakaszában a meglévő megoldások felfedezésére, amelyek újra felhasználhatók a költségek és a bonyolultság csökkentése érdekében
- d) az adatok határokon átnyúló megosztásának biztosítása

- e) a közszolgáltatások minőségének és hozzáférhetőségének javítása

2.2 Kinek kell értékelést készítenie?

Az interoperabilitási értékelést DÁPtv. 8. § 33a. pontja szerinti közszférabeli szervezeteknek kell készíteni, melyek a következők:

- az állam, a regionális vagy helyi hatóságok,
- a közjogi intézmények
- egy vagy több ilyen hatóság, illetve közjogi intézmény által létrehozott társulások
- a DÁPtv. 9. § (2) bekezdése szerinti digitális szolgáltatás nyújtására köteles szervek

Főleg azokat a szervezetet érinti konkrétan, akiknek a birtokában olyan adatok (pl. közhiteles nyilvántartás) vannak vagy tervez ilyeneket létrehozni, a meglévőket átstrukturálni, melyekre az EU-s tagállamok igényt tarthatnak, vagy olyan adatokra van szüksége melyeket az EU-tól szeretne elkérni. Illetve ezeknek az átadhatóságával kapcsolatban jogszabályalkotási lehetősége van.

2.3 Mikor kell az interoperabilitási értékelést elkészíteni?

A DÁPtv. 8. § 33a. pontja szerinti közszférabeli szervezet csak abban az esetben **kötelezett** a döntés meghozatala előtt interoperabilitási értékelést készíteni, ha a **következő állítások közül (döntés fa)** a szervezetre vonatkozóan **mindegyik igaz**:

1. Olyan folyamatban vesz részt, amely kötelező más szervekre nézve is követelményeket határoz meg. (pl. jogalkotási folyamat, közbeszerzési eljárás). Más szóval, az Önök által vizsgált kötelező érvényű követelményekről még dönteni kell, és ezért még mindig változhatnak.
2. A döntés követelménye kötelező erejű. (azaz valami, ami korlátozza a másokra hagyott választási lehetőségeket)
3. A kötelező követelmény uniós szervek vagy közszférabeli szervezetek által nyújtott digitális közszolgáltatásra vonatkozik.
4. A digitális közszolgáltatást egy másik közigazgatási szervnek, uniós szervnek, illetve természetes vagy jogi személynek nyújtják az EU-ban.
5. Az érintett digitális közszolgáltatás nyújtásához szükség van hálózatok vagy információs rendszerek révén megvalósuló interakciókra:
 - a) a tagállamok határain átnyúló közigazgatási szervek között;
 - b) uniós szervezetek között; vagy
 - c) uniós szervezetek és közszférabeli szervezetek között.
6. Ez az első alkalom, hogy értékelik ezt a kötelező követelményt.

Az alábbi esetekben azonban különösen fontos a döntések meghozatala előtt interoperabilis értékelést készíteni annak ellenére, hogy az nem kötelező annak érdekében, hogy jó megoldások szülessenek:

- Új feladatok meghatározása a hatóságok számára
- Változások az információk közzétételében
- Az információszerzési jog változásai
- A közszolgáltatás nyújtás új módjának tervezése

2.4 Miből áll az értékelés folyamata?

Érdeemes a saját szervezetünk teljes működését átvizsgálni a döntés fa segítségével, így a későbbiekben tudni fogjuk, hogy mely döntések esetében kell interoperabilitási értékelést készíteni, így azt időben el tudjuk kezdeni.

2.4.1 Előkészítés (az értékelés megalapozását általános ajánlások segítik)

Ez a szakasz megalapozza a folyamatokat, segít meghatározni a hatókört, összeállítani a megfelelő csapatot és létrehozni egy világos cselekvési tervet. Ha időt fektet ebbe a kezdeti szakaszba, egyszerűsítheti az értékelés következő szakaszait, elkerülheti a lehetséges buktatókat, és biztosíthatja, hogy a végeredmények relevánsak és végrehajthatók legyenek.

- Az értékelést kiváltó folyamatok azonosítása (a korábban említett kérdések segítségével azonosított azon döntések (folyamatok), melyekkel kapcsolatban minden kérdésre igen volt a válasz)
- Az értékelést fontos időben elkezdni, a döntés meghozatala előtt, a kötelező erejű követelmények kialakítási szakaszában (pl. jogalkotási javaslatok, új informatikai megoldások tervezése)
- Az értékelés megkezdése előtt pontosan meg kell határozni a követelményeket tartalmazó döntés hatókörét és céljait, ennek megfelelően kell megállapítani az értékelés fókuszát.
- Specifikus tudással rendelkező tagokból álló értékelő csoport összeállítása saját és/vagy külsős szakértők (adatcsere jogi és szabályozási, üzleti folyamatok elemző, adatkezelői, szemantikai, IT architektúra és rendszerintegráció, releváns konkrét szakterület ismerettel rendelkező tagok)
- Az értékelésnek összhangban kell lennie a meglévő szervezeti és igazgatási és a releváns digitális szakpolitikákra vonatkozó jogi keretekkel. Amennyiben az értékelés egy korábbi (uniós vagy nemzeti) értékeléshez kapcsolódik, ajánlott az előzetes értékelésre építeni.
- Az értékeléshez azonosítani kell a köz vagy magánszférabeli érdekelt feleket (csoportokat), konzultálni kell a szolgáltatások közvetlenül érintett igénybe vevőivel (pl. polgárok vagy képviselőik, a végrehajtók, a szolgáltatásnyújtásban részt vevő egyéb szereplők).

2.4.2 Elemzés

Ez a szakasz magában foglalja a meglévő dokumentációk, szabályzatok és szolgáltatások vizsgálatát annak érdekében, hogy azonosítsa és megértse az értékelést alakító kulcsfontosságú elemeket. Ennek a szakasznak három célja van:

1. Összegyűjti és felülvizsgálja az átjárhatóságot érintő követelményeket leíró vonatkozó dokumentumokat és politikákat.
2. Azonosítsa és egyértelműen dokumentálja az értékelés szempontjából központi jelentőségű, kötelező érvényű követelményeket.
3. Az e követelmények által érintett transzeurópai digitális közszolgáltatások feltérképezése.

Az értékelés során az elemzés mélységének és szélességének arányosnak kell lennie az értékelés előkészítési szakaszban meghatározott hatókörével. A cél az, hogy szilárd alapot teremtsen a tudáshoz, amely tájékoztatja az értékelési folyamat többi részét.

Az elemzés lépései:

- A követelményeket ismertető dokumentáció és szabályzatok áttekintése, kategorizálása. Az összegyűjtött dokumentumok vizsgálata, összefoglaló készítés tárgymutató és kulcsszavas gyűjteménnyel.
- A vonatkozó kötelező követelmények azonosítása, csoportosítása, különös tekintettel a digitális közszolgáltatásra vonatkozó és a transzeurópai dimenzióval rendelkező követelményekre.
- Az azonosított kötelező követelmények dokumentálása az arra legalkalmasabb módszerrel, melyhez a nyílt hozzáférésű adatok uniós portálján található részletes adatvizualizációs útmutatót ajánlott segítségül venni.
- Az érintett transzeurópai digitális közszolgáltatások feltérképezése (szükséges adatcserék azonosítása, együttműködő szolgáltatások azonosítása, interakciók jellemzése és vizuális ábrázolása, függőségek azonosítása, méretezhetőség átgondolása)
- Az érdekelt felek bevonása (pl. a digitális közszolgáltatások felhasználói, más tagállamokban vagy uniós szinten működő közintézmények)

2.4.3 A határokon átnyúló interoperabilitás értékelése

Az interoperabilitás politikai értelemben egységes központi akaratot, jogi értelemben együttműködést támogató szabályozási háttérrel, szervezeti értelemben a folyamatok egymáshoz alakítását/igazítását, míg szemantikai értelemben egységes fogalomrendszer alkalmazását jelenti. A határokon átnyúló interoperabilitásra gyakorolt hatások elemzése. Az értékelésnek segítenie kell a nagyobb interoperabilitás felé vezető utak felderítését. Értékelni kell a tervezett kötelező követelmények hatásait, tekintettel e hatások eredetére, jellegére, sajátosságára és mértékére.

- Jogi szempontok értékelése

A cél annak értékelése, hogy a kötelező erejű követelmények milyen mértékben teszik lehetővé a különböző jogi keretek, szakpolitikák és stratégiák szerint működő állami szervezetek számára, hogy együttműködjenek a transzeurópai digitális közszolgáltatások nyújtása érdekében. Olyan tényezőket kell figyelembe venni, mint a követelmény összhangja a meglévő törvényekkel és rendeletekkel, az egyéb jogi

keretekkel, többek között az uniós digitális politikákkal való ütközések vagy következetlenségek lehetősége, valamint a végrehajtás és a végrehajtás megvalósíthatósága.

- **Szervezeti szempontok értékelése**

A cél annak értékelése, hogy a kötelező erejű követelmények milyen mértékben segítik a közintézményeket üzleti folyamataik, felelősségi köreik és elvárásaik összehangolásában a transzeurópai digitális közszolgáltatások magas színvonalú, zökkenőmentes nyújtásának elérése érdekében. Vizsgálni kell, hogy a kötelező érvényű követelmények milyen mértékben teremtenek lehetőségeket vagy kockázatokat a szervezetek és munkamódszereik számára.

- **Szemantikai szempontok értékelése**

A cél annak felmérése, hogy a kötelező érvényű követelmények milyen mértékben biztosítják (lehetőségek, kockázatok) a kicserélt adatok és információk pontos formátumának és jelentésének megőrzését és megértését (ellenőrzött szókincs, új fogalmak bevezetése) az érintett transzeurópai digitális közszolgáltatások nyújtásához szükséges csere minden szakaszában.

- **Technikai szempontok értékelése**

A cél annak értékelése, hogy a kötelező erejű követelmények milyen mértékben segítik a különböző feleket a biztonságos és megfelelő összeköttetésben a transzeurópai digitális közszolgáltatások nyújtása érdekében.

2.4.4 A megoldások azonosítása

Az európai interoperabilitási megoldások bármely, jogi, szervezeti, szemantikai vagy műszaki követelményekkel kapcsolatos újra felhasználható eszközök lehetnek, amelyek lehetővé teszik a határokon átnyúló interoperabilitást. Ilyenek például a koncepcionális keretek, iránymutatások, referenciaarchitektúrák, műszaki előírások, szabványok, szolgáltatások és alkalmazások, valamint a dokumentált műszaki összetevők, például a forráskód. Az Interoperábilis Európa megoldások olyan interoperabilitási megoldások, amelyeket az Interoperábilis Európa Testület ajánl. Az Interoperábilis Európa Portálon már jelenleg is több megoldás található, melyhez jól kereshető módon hozzáférést biztosítanak.

- Az IEA kimondja, hogy a szervezeteknek az interoperabilitás értékelési folyamata során értékelniük kell a meglévő megoldások, különösen az "interoperábilis európai megoldásoknak" minősített megoldások alkalmazhatóságát és ezáltal újra felhasználhatóságát. Ezek olyan interoperabilitási megoldások (pl. szabványok, építőelemek és alapvető szókincs), amelyeket az Interoperábilis Európa Testület megvizsgált és ajánlott abból a szempontból, hogy szükség esetén javíthatják vagy létrehozhatják a (határokon átnyúló) interoperabilitást.

- Azon releváns interoperábilis európai megoldások kiválasztása és vizsgálata integrálhatóság szempontjából, amelyek kielégíthetik az értékelésben azonosított interoperabilitási igényeket.
- Azon újra felhasználható megoldások egyéb nyilvántartsának áttekintése, akár uniós, akár nemzeti szinten, amelyek megfelelő megközelítéseket kínálhatnak.

2.5 Mik az interoperabilitási értékelésről szóló jelentés tartalmi követelményei?

Általános információk

- Arra az Unió szervezetre vagy közszektorbeli szervre vonatkozó adatok, amely a jelentést és egyéb releváns információkat nyújtja
- Az érintett kezdeményezés, projekt vagy cselekvés megnevezése, rövid leírása

Követelmények

- Az érintett transzeurópai digitális közszolgáltatások felsorolása
- A felmért kötelező érvényű követelmények leírása
- Az érintett állami és magán érdekelt felek felsorolása
- A határokon átnyúló átjárhatóságra vonatkozó azonosított hatások kifejtése (jogi, szervezeti, szemantikai, műszaki (technikai) átjárhatóság)

Eredmények

- Használatra azonosított interoperábilis európai megoldások
- Egyéb releváns interoperabilitási megoldások, ahol alkalmazható, beleértve a gépek közötti interfészt
- A határokon átnyúló interoperabilitás fennmaradó akadályai

2.6 Mik az értékelésről szóló kész jelentéssel kapcsolatos követelmények?

- A jelentést legalább egy hivatalos weboldalon közzé kell tenni. Hivatalos weboldalon ebben az esetben olyan nyilvános weboldalt kell érteni, amely egy állami szervezet állandó felelőssége alá tartozik, de nem kell az értékelést végző szervezet weboldalának lennie. Az illetékes nemzeti hatóságok kijelölnék egy ilyen nyilvános helyet.
- A jelentést gépek által könnyen olvasható, feldolgozható és megérthető módon kell elkészíteni.
- A jelentésnek be kell mutatnia az értékelés eredményét figyelembe véve az IEA mellékletében felsorolt tételeket
- A jelentést elektronikusan meg kell osztani az Interoperábilis Európa Testülettel. Az Interoperábilis Európa Portálon található értékelési jelentések online eszközén keresztül megosztott jelentéseket a Testületnek elküldöttnek minősül.
- A jelentés nem tartalmazhat érzékeny információkat. A jelentés közzététele előtt az állami szervezeteknek meg kell győződniük arról, hogy a közzététel nem

veszélyeztetni a védett személyes adatokat, a szellemi tulajdonjogokat vagy az üzleti titkokat, a közrendet vagy a közbiztonságot. Az érzékeny adatokat tartalmazó jelentéseket szerkesztett formában, érzéken információktól mentesen kell közzétenni, az érzékenység okának feltüntetésével.

2.7 Hol találhatóak meg az értékelések?

Az uniós tagállamok szervezetei által elkészített értékelések az Interoperábilis Európa Portálon érhetőek el az alábbi linken:

<https://interoperable-europe.ec.europa.eu/collection/assessments/assessment-reports>

2.8 Az értékelést készítő szervezet DMÜ felé lévő bejelentési kötelezettségei

- Az értékelést készítő szerv, ha valamely határon átívelő szolgáltatással kapcsolatban interoperabilitási értékelést készít, az értékelés megkezdésével egyidőben a DMÜ Digitális szolgáltatások felügyelete részére köteles azt bejelenteni.
- Az értékelést készítő szerv az értékelésről készített jelentés egy elektronikus példányát és a hivatalos weboldalon közzétett példány elérési útvonalát a közzétételt követően a DMÜ Digitális szolgáltatások felügyelete részére köteles megküldeni.

Az értékelést készítő szerv a fenti két kötelezettségét az alábbi linken elérhető elektronikus űrlapon teheti meg:

[Határon átnyúló szolgáltatás interoperabilitási értékelésével kapcsolatos bejelentés](#)